

K UČENÍ JEN POČÍTAČ NESTAČÍ

9 tipů, jak dnes učit ve skutečném světě, nejen skrze obrazovky

Pozorujete, jak děti většinu svého učení **sedí a sledují obrazovky**?

Trápí vás, že děti teď tráví mnoho času **virtuálně**?

Mají čím dál méně možností, jak se **hýbat, objevovat a žasnout** ve skutečném světě?

Hledáte způsob, jak jim nabídnout **učení i v praxi nejen skrze obrazovku**?

S velkou dávkou nepochopení a rozčarování sledujeme celospolečenskou debatu nad distanční výukou v základních i středních školách. Celé to působí dojmem, že zásadní je vybrat správné on-line prostředí, mít všichni všude připojení, každé dítě jeden počítač, webkameru a sluchátka. Že když učitel umí ve správné chvíli vypnout mikrofony, přes internet i hodnotit, tak má vlastně vyhráno. **Ale tohle přece není na distanční výuce to zásadní.** Copak pedagogické fakulty učí, jak správně držet křídlo, jak rozsvítit ve třídě a když tohle učitel umí, tak umí učit? Samozřejmě ne.

O čem bychom tedy měli přemýšlet, když dnes navíc učíme veřejně a **rodiče nám vidí do naší didaktické kuchyně**? Jak se pozná „dobrý“ učitel? Asi to nebude ten, kdo převede frontální výuku ze stupínku na obrazovku, ani ten, kdo výstup oznámkuje místo do sešitu do formuláře. Budeme se předhánět v tom, kdo zvolí méně a méně tradiční on-line formu? Taky ne. **To hlavní je stále někde jinde. Zásadně tu chybí učení ve skutečném světě.**

Pojďme své žáky od počítačů na chvíli dostat do reálného světa. Aby rok 2020 nebyl rokem, ve kterém žáci i učitelé většinu svého času (učebního času) seděli před obrazovkou. Sdíleme pár tipů, jak jinak se učit během distanční výuky.

1. NESEĎME JEN U POČÍTAČŮ

Odložme na chvíli učebnice a dávejme dětem takové úkoly, které je nepošlou zpět před obrazovky, **ale třeba do kuchyně, dílny, knihovny rodičů, a taky ven - do lesa, parku** nebo na architektonicky zajímavá místa v okolí.

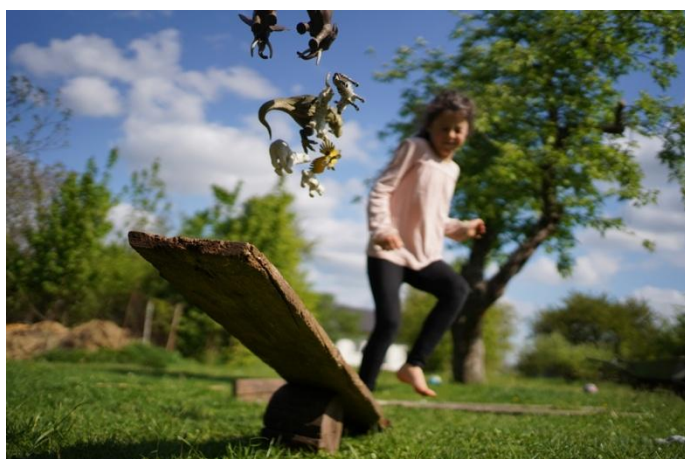
Vzdělávání praxí se zapojením smyslů, rukou a nejbližšího okolí, výuka jen skrze obrazovky neumožní. Nabídněme dětem jiné čtení a zdroje informací než jen učebnice a on-line texty. Teď je vhodná doba přečíst třeba historický román do dějepisu nebo cestopis do zeměpisu. I díky knihám mohou děti bádát a pozorovat, něco vyrábět, malovat, fotit, pracovat ve skupinách, řešit problémy.

2. DĚLEJME RUKAMA

Běžně teoretická matematika a konstrukce se dají doma, kde na to člověk má času kolik potřebuje, pojmout přitažlivěji. Vyrábějme velkolepé **stavby ze stavebnic, ptačí budky a krmítka, modely budov, mostů, aut, krajin... Měřme, vytyčujme pravé úhly, slepujme a stloukejme**. Domácnost je vlastně skvělá interaktivní učebna, která nabízí mnoho testování v praxi. Známe už teď příklady ze škol, kde děti vaří a pracují s jednotkami váhy a objemu. Starají se o své mazlíčky, pracují ve svých zahradách. I rodiče se zapojí raději do takové činnosti, která má smysl, než do dalších a dalších teoretických a nezáživných úloh.

3. UČME SE MEZIPŘEDMĚTOVĚ, V SOUVISLOSTECH

Co kdyby úkol z češtiny a dějepisu byl společný? Učitelé by se domluvili a žáci tak měli prostor v rámci jedné výuky studovat nejen historii, ale prozkoumat text i po stránce jazyka. Takto podobně třeba i v matematice a fyzice, v pokusech a konstrukčních výzvách, přírodopisu a zeměpisu např. při tvoření mapy a mapování biodiverzity v okolí. **Dávejme dětem badatelské úlohy na společné téma, ve kterých žáci při celotýdenním pozorování získají nebo procvičí znalosti ze všech předmětů**. Teď je na dlouhodobé bádání ideální čas. Zadáání můžete vytvářet společně s kolegy - nebudete na to sami, a možná zjistíte, že je to snazší, než jste si mysleli.

4. NABÍZEJME VOLITELNÉ ÚKOLY

Pro někoho může být jednodušší, přínosnější a zábavnější fotit venku podzim, pro jiného zavřít se v tátově dílně, jiný bude pozorovat svoje morče, někdo upeče koláč. Každý má jiné možnosti, jiné koníčky, jiné rodinné zázemí. Co kdyby se teď každý vzdělával podle svých možností a počítač by využíval hlavně pro sdílení? **Když si žák úkol sám navrhne, je motivovaný a rozvíjí důležité dovednosti.** Naučí se, jak si práci plánovat, převzít za ni zodpovědnost, dokončit, zhodnotit výstupy či dopad a představit je ostatním. Ano, jsou to ony klíčové kompetence, na které se ve škole někdy kvůli obsahu učiva trochu zapomíná.

5. NECHYBÍ NÁM VĚDOMOSTI, ALE PODPORUJÍCÍ KONTAKTY

Nemyslíme si, že by se z dětí, které nebudou nějaký čas chodit do školy, stali „nevzdělaní tupci“. Problém vidíme v tom, že mnoha dětem dnes citelně chybí společná hra, tvoření a povídání s kamarády. Pokud to situace jen trochu dovolí, **zadávejte úkoly pro skupiny**, ve kterých by si žáci mohli tvořit týmy na dálku a pracovat na společném projektu, výzkumu, cíli. Nebo „jen“ **si vzájemně pomáhat a podporovat slabší.** Mohou tak objevit, v čem má kdo silné stránky. A až se sejdou znovu ve třídě, mohou mít silnější vztahy než dříve.

6. POŠLEME DĚTI VEN!

V době pandemie je nejvíce potřeba udržovat si fyzickou, sociální i psychickou kondici. **Hlava se vyčistí i baterky se dobíjejí nejlépe venku.** Naplánujme si s dětmi výuku tak, aby mohly být venku s úkoly i bez nich. Nechejte je pracovat s přírodninami, které si z venku donesou, nechte je tam fotit, malovat, měřit, hodnotit, hledat a bádát. Nejlépe napříč předměty, prakticky, a když to situace dovolí, tak spolu.

7. ZKUSME JINOU MOTIVACI JAK ZNÁMKY

Hodnocení známkami často využíváme jako motivační nástroj. Nezapomínejme ale na to, že se jedná o vnější motivaci, a ta má svoje rizika a omezení. Je známo, že mnoho dětí „závod“ o jedničky poměrně brzo vzdá (možná v něm nevidí smysl, nebo je odradí pár prvních neúspěchů), u těch úspěšných pak mohou potlačit skutečný zájem (žáci pak nebudou chtít dělat nic, co není „na známky“ nebo si budou vybírat jen jednoduché úkoly). **Zkusme oslovit vnitřní motivaci dětí. Zeptejme se jich, co je zajímavá, jaké mají v daném tématu otázky, co by chtěly zjistit.** Pojdme děti podnítit k tomu, ať jsou sami aktivní, ať si zkusí něco, co ještě nedělaly, a naučí se tak něco nového. Podmínkou může být jasný výstup, který bude vidět a obohatí i někoho dalšího. Společný výsledek ve školním časopise, model v prostorách školy, práce na společném výzkumu, kde má každý dílčí výsledek smysl.

8. NECHEJME DĚTI SAMY SE HODNOTIT

Při přemýšlení o cíli výuky s ním nezapomeňte seznámit také žáky. Vždyť kdo jiný by měl vědět, co a proč se má vlastně do života naučit? Když bude cíl navíc smysluplný a propojený s realitou, bude jeho plnění o to snazší (možná i pro doprovázející rodiče). A jak vyhodnotit to, že žák k cíli došel? Můžete využít popisnou zpětnou vazbu – je to pracné, ale žáci tak budou vědět, co se jim podařilo a co ne – známky jim to často vůbec neřeknou. Že je to hodně práce? **Ano, ale ne vždy musíte hodnotit vy, zapojte do hodnocení v co největší míře samotné děti.** Třeba vám řeknou i to, co by známky samy nesdělily. Nebo čeho jste si doposud nevšimli.

9. AŽ TO BAVÍ I VÁS

Nezapomínejme na to, že mnoho dětí sleduje nejen to, co jim říkáme či zadáváme, ale i to s jakou náladou vše děláme. **Mysleme také na to, aby nás učení na dálku bavilo,** a bylo cítit, že i když nemůžeme být fyzicky spolu, stále můžeme společně něco smysluplného tvořit a navzájem se o sobě něco nového dozvídat. Součástí vzdělávání by mělo být i umění předávat radost z objevování, hravost, tajemno, zájem a chuť se ptát.

„Lidé mají se učit, pokud nejvíce možno, ne nabývati rozumu z knih, nýbrž z nebe, země, dubů a buků, tj. znáti a zkoumati věci samy a ne pouze cizí pozorování a doklady o věcech.“

Jan Amos Komenský, Velká didaktika

Rádi vás podpoříme na cestě distanční výuce ve skutečném světě, která bude bavit děti i vás. Náměty na výuku v době pandemie, tu off-line, tu s knížkou, kamarády, tu, co probíhá venku nebo v dílně a kuchyni, najdete tady: <https://ucimesevenku.cz/skola-doma/>

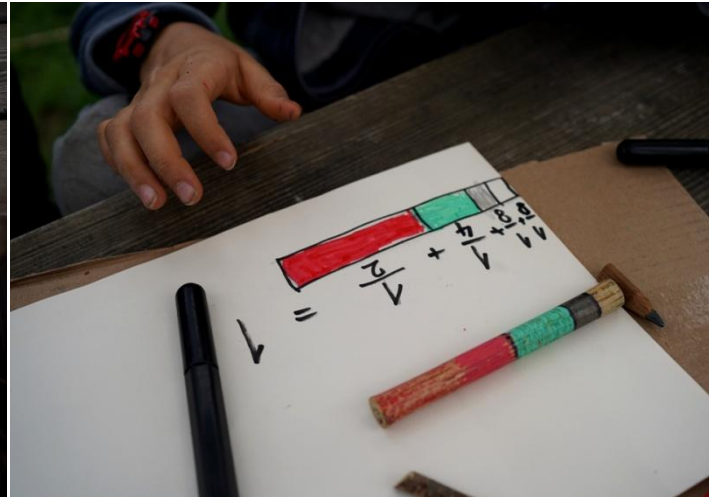
Iniciativa UČÍME SE VENKU, propojuje více než 20 organizací

ucimesevenku.cz, tym@ucimesevenku.cz

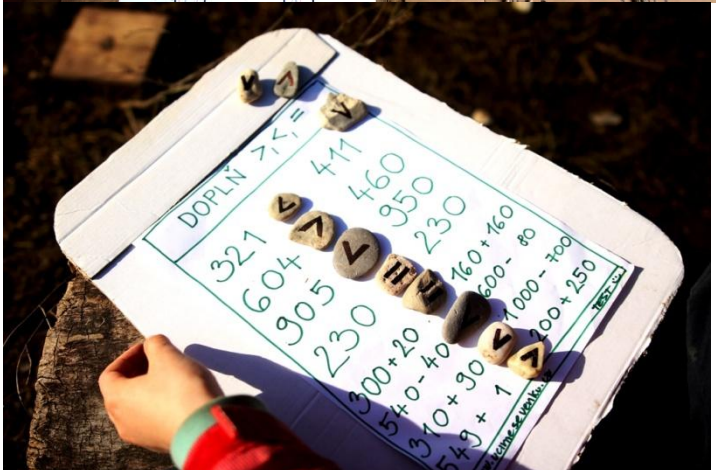
Ing. Martin Kříž - martin.kriz@chaloupky.cz, 775 740 221

Mgr. Hana Mikulicová - hana.mikulicova@lipka.cz, 733 319 008

Mgr. Justina Danišová – justina.danisova@terezanet.cz, 723 234 028

**JAKÉ JSOU VAŠE NÁPADY
NA UČENÍ A BĀDÁNÍ VE SKUTEČNÉM SVĚTĚ?**